

ERİK YETİŞTİRİCİLİĞİ

Erikler Asya-Avrupa kökenli türler, Japonya-Çin kökenli türler ve Kuzey Amerika türleri olmak üzere 3 gruba ayrılırlar. **Asya-Avrupa grubunda** Giant, Presedent, İtalyan, Sugar, Stanley, Karagöynük, Köstendi, Diamond, Victoria ve Can erikleri (Papaz, Can, Aynalı, Havran); **Japonya-Çin grubunda** Climax, Santa Rosa, Beauty, Formosa; **Kuzey Amerika grubunda** Golden Beauty ve Robinson çeşitleri sayılabilir.

Ekolojik İstekleri

Erik türlerinin iklim istekleri birbirinden farklıdır. **Can erikleri** ılıman, **Avrupa erikleri** kışı daha soğuk geçen soğuk ılıman, **Japon erikleri** ise kışı soğuk geçmeyen ılıman veya sıcak ılıman iklimlerde en uygun şekilde yetişirler. Birçok meyve türünde olduğu gibi erikte de soğuklama ihtiyacı vardır. +7.2 °C'nin altında can erikleri 400- 500 saat, Japon erikleri 600 saat, Avrupa erikleri ise 1000 saatin üzerinde soğuklama istemektedir.

Eriklerde soğuğa ve dona hassasiyet çiçeklenme ve genç meyve döneminde artar. Bu nedenle erken çiçek açan Can ve Japon eriklerinin kış ve ilkbahar donlarının sık olduğu bölgelerde yetiştirilmesi sakıncalıdır. Açmış çiçekler -2.2 ile -0.6 °C'ye dayanabildiği halde, genç meyveler -1.1 ile -0.6 °C'de zarar görmektedir.

Toprak İstekleri

Erik toprak açısından çok fazla seçici meyve değildir. Saçak köklü olduklarından az derin topraklarda da yetişebilirler. Toprağın çok kumlu olduğu durumda erik ağacının ömrü kısa

olur. Bu tür topraklarda Japon çeşitleri tercih edilmelidir. Killi topraklarda *P. domestica* (Avrupa eriği) ve *P. cerasifera* (Can eriği), kurak topraklarda ise badem anaç olarak kullanılır. En uygun toprak pH'sı 6.5'dir.

Çoğaltılması ve Anaçları

Genel olarak aşı ile çoğaltılmaktadır. En fazla kullanılan aşı metodu da “**Durgun Göz Aşı**”sıdır.

Kullanılan anaçlar ise erik, şeftali, kayısı ve badem çöğürü, klon anaçları olarak ise **Pixy Myrobolan B, Myrobolan GF-31, Marianna GF 8-1** Anaç seçiminde toprak şartları ve yetiştirme amaçları çok iyi bilinmelidir.

Bahçe Tesisi

Kışı ılık geçen bölgelerde sonbaharda, kışı soğuk geçen bölgelerde ise ilkbaharda fidanlar dikilir. Erik bahçesi kurulacak arazi dikimden 1-2 ay önce mümkünse sonbaharda derin olarak sürülür ve drenaj sorunu varsa drenaj kanalları açılarak arazi tesviyesi yapılır. Dikim yerleri işaretlendikten sonra 60 x 60 cm. boyutunda ve 50 cm. derinliğinde çukurlar açılır. Dikim aralığı 4 x 5, 5x5, 6x 6 veya 7x7 metredir. Dikimden önce fidanlara kök tuvaleti yapılır. Fazla uzamış, yaralanmış, kuru, kırık veya kıvrık olan kökler kesilip atılır. Fidanın tepesi 80-100 cm' den, varsa yan dalları 2 –3 göz üzerinden kesilir. Fidan dikimi dikim tahtasıyla yapılmalı ve aşı noktası toprak seviyesinin üzerinde kalacak şekilde dikim yapılmalıdır. Çukurun dip kısmına yanmış çiftlik gübresi ve çukurdan çıkan toprak karıştırılarak çukurun dip kısmına konulmalıdır. Dikimden sonra can suyu verilerek fidanın yanına herek dikilir. Kendine kısmen verimli veya kendine kısır çeşitlerle bahçe kurulacaksa 8 ağaca bir tozlayıcı

olacak şekilde bahçe tesis edilmesine dikkat edilmelidir.

Yıllık Bakım İşleri

Toprak İşleme

Erik bahçeleri sonbaharda 1, ilkbaharda 2 kez yüzeysel olarak sürülmelidir. İlkbaharda ağaç dipleri çapalanır.

Sulama

Yıllık yağış miktarı 750 mm' den az olan bölgelerde düzenli olarak yaz aylarında sulama yapılmalıdır. Mayıs ayının 2. Yarısından itibaren sonbahar yağışlarına kadar geçen süre içerisinde toprak yapısına da bağlı olarak 8- 12 kez sulanmalıdır. Damla sulama sistemleriyle yapılan sulama verimi arttırmaktadır.

Gübreleme

Erik ağaçlarına verilecek gübre miktarı yaprak ve toprak analizi sonuçlarına göre saptanmalıdır. Gübre miktarında ağacın yaşı, verim durumu, toprak yapısı ve ekolojik koşullarda etkilidir. Kimyasal gübrelerden fosfor ve potaslı gübreler kış başında; azotlu gübreler ise kış sonunda ilkbahar gelişmesi başlamadan önce verilmelidir. Azotlu gübreler ağacın gelişimi üzerine; bor ve kalsiyumlu gübreler ise meyve kalitesi üzerinde etkilidir. Her yıl dekara 2-3 ton yanmış çiftlik gübresi verilmesi faydalıdır. 2 yılda bir yapılan yeşil gübreleme ise toprağın fiziksel yapısını düzeltmesi bakımından uygundur.

Budama

Modifiye Lider tipi terbiye şekli Avrupa ve yerli bütün eriklere tavsiye edilir. Özellikle çok mahsuldar Japon eriklerinde kırılmaya mani

olmak için kuvvetli çatal dalların meydana getirilmesine büyük bir dikkat gösterilmelidir.

Bazı çeşitler dik, bazıları da yaygın geliştiklerinden budama buna göre yapılmalıdır. Örneğin; bir Japon eriği olan Santa Rosa ve Wickson dik büyüdüklerinden, bunlarda yaygın büyüme teşvik edilmelidir. Halbuki Burbank eriği yaygın büyüdüğü için biraz daha dik büyümesi teşvik edilmelidir.

İlk büyüme mevsimini takip eden kış devresinde çalı dalları (yan dallar) gövdeden itibaren 40-75 cm.'den kesilirler. Odun dalları ve diğer arzu edilmeyen dallar çıkartılırlar. Daha sonra budamalar uç almaları istenilmeyen dalların çıkartılması, dal, dalcıkların yan dallar üzerinde iyi yerleştirilmesi şeklinde olur.

Meyve Seyreltmesi

Seyreltme el ile, mekanik olarak veya kimyasal maddeler ile yapılır. Özellikle Japon erikleri ile bazı Can eriklerinde aşırı yüklenme olmaktadır. Ancak can eriklerinde ağaçtaki meyveler aralıklı olarak hasat edildiğinden her meyve toplama işlemi seyreltme yerine geçmektedir. Diğer türlerde el ile seyreltme Haziran dökümünden sonra ve her 5 cm.'de bir meyve olacak şekilde bırakılır.

Mekanik seyreltme çekirdek sertleşmeye başlamadan önce gövde sarsıcıları ile yapılır.

Kimyasal seyreltme ise; tam çiçeklenme döneminde DN – 289, Elgerol 30 veya Elgerol 318 ile yapılır.

ERİK ÇEŞİTLERİ

Can Erikleri

Papaz, Can, Kebap, Aynalı, Havran

Japon Erikleri

Red Beaut, Black Beaut, Santa Rosa, Black Amber, Black Star, Formosa, Black Diamont, Fortune, Friar, Tracy Sun, Autumn Giant, Angelona önemli Japon grubu eriklerdir.

Avrupa Grubu Erikler

Göynük, Karagöynük, Köstendil, Üryani, D'Agén, Reine Claude Verte, R.C. Violet, R. C.d'Altan, Firenze 90, Giant, Stanley President önemli çeşitlerdendir.

Hastalık ve Zararlılar

Kök Kanseri (Agrobacterium tumefaciens), Monilya, Erik Yaprak Gümüş Hastalığı, Erik Cücelik Virüsü (PDV), Clorotic Necrotic Ring Spot Virüs (CNRV) ve Şarka Virüsü (PPV) önemli hastalıklar arasında yer almaktadır.

Yaprak Bitleri, Kabuklu Bitleri, Kırmızı Örümcekler, Yaprak Büken, Erik Testereli Arısı önemli erik zararlıları arasında yer almaktadır.

Adres : P.K. 27 Erdemli-Mersin
Web : <http://arastirma.tarim.gov.tr/alata>
E-Posta : alata@gthb.gov.tr
Santral : 0 324 518 00 52
Belgegeçer : 0 324 518 00 80

T.C.

GIDA, TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü
Erdemli-Mersin

ERİK YETİŞTİRİCİLİĞİ

Mustafa BİRCAN
Ziraat Mühendisi

Erdemli-2015